కారణం?

వేమూరి వేంకటేశ్వరరావు

ఉదయం తొమ్మిదింపావు. ఆసుపత్రి ఎమర్జెన్సీ వార్డులోకి ఆదరా బాదరాగా పేషెంటుని తోసుకొచ్చేరు.

తెల్ల పిల్ల. పాతికేళ్లు ఉంటాయేమో. నాప్పో, మరేమో తెలియదు కానీ, పిల్ల మాత్రం మెలికలు తిరిగి పోతోంది. నోటి వెంబడి కొద్దిగా నురుగ వస్తోంది.

నాడి బాగా జోరుగా, అంటే నిమిషానికి 130 సార్లు, కొట్టుకుంటోంది. బ్లడ్ ప్రెషరు చాల తక్కువగా ఉంది. మనిషికి ఏమిటి వచ్చిందో వైద్యులకి అర్థం అవలేదు. అయినా సరే ఎమర్జెన్సీ వార్డులో ఉన్న డాక్టర్లు చేతనయినంత చేసి చూసేరు. రెండు గంటల సేపు హోరా హోరీ పోరాటం జరిగిన తర్వాత పిల్ల చెయ్యి జారిపోయింది.

ఆసుపత్రిలో చేర్చిన ఇరవై నాలుగు గంటల లోపుగా రోగి చచ్చిపోతే శవపరీక్ష చేసి చావుకి కారణం నిర్ధారణ చెయ్యాలని మా ఆసుపత్రిలో ఒక ఆచారం ఉంది. అందుకని మర్నాడు తెల్లారి ఎనిమిదయేసరికల్లా, శవాన్ని పరీక్ష చేసి చావుకి కారణం నిర్ణయించమని నాకు కాగితం అందించేరు.

నేను మా ఊరికి 'మెడికల్ ఎగ్జామినర్'ని. 'కోరొనర్' అని కూడ అంటారు. భారత దేశంలో గవర్నమెంటు డాక్టరు ఉద్యోగం లాంటి ఉద్యోగం. 'లాంటి' అని ఎందుకన్నానంటే 'కోరొనర్' అంటే 'కిరీటానికి సంబంధించిన వైద్యుడు' అని అర్థం. ఇతను కాని ఈమె కాని మరణ విచారణాధికారి. ఎవరైనా అకస్మాత్తుగా కానీ, అర్థం కాని కారణం వల్ల కానీ చచ్చిపోతే ఆ చావుకి కారణం నిర్ణయించవలసిన బాధ్యత 'కోరొనర్' ది.

చేతికందించిన కాగితం విప్పి చూసేను. పిల్లకి పాతికేళ్లుట. అంత వరకూ బాగానే ఉన్న పిల్ల అకస్మాత్తుగా, ఎవరికీ అర్థం కాని జబ్బుతో చచ్చి పోయిందంటే ఎవరో, ఏదో మోసం చేసి ఉంటారని అనుమానించడం సహజం. అందుకని దెబ్బలు కానీ, సూదితో పొడిచిన తూట్లు కానీ ఏమయినా ఉన్నాయేమోనని శవం శరీరాన్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చూసేను. ఏమీ కనిపించ లేదు. జబ్బు చేసిన లక్షణాలూ ఏమీ బయటకి కనిపించ లేదు.

శవాన్ని ఒత్తిగిల్లించి వీపు భాగం పరీక్ష చేసేను. అక్కడ కూడా తూట్లు, దెబ్బలూ ఏమీ కనబడలేదు. కానీ, పాలిపోయిన తెల్లటి శరీరం మీద పేత పేసినట్లు ఎర్రటి మరకలు కనిపించేయి – వీపు మీద. ఆశ్చర్యం వేసింది. మనిషి వెల్లకిల్లా పడుక్కున్నప్పుడు ప్రాణం పోతే శరీరంలోని రక్తం అంతా అడుక్కి, అంటే వీపు వేపుకి, చేరి గడ్డ కడుతుంది. అప్పుడు, కమిలిన వేలు నీలంగా మారినట్లు, ఆ వీపు మీద నీలం రంగు మచ్చలు కనిపిస్తాయి. కానీ పేత పేసినట్లు ఎర్రగా మరకలు పట్టిందంటే అది విపరీత లక్షణమే.

ఎర్రటి మరకలు పట్టిందంటే, దానికి మూడు వంతుల ముప్పాతిక వరకూ కారణం కార్బన్ మోనాక్సైడు అనే విష వాయువుని పీల్చడం.

ఇక్కడ రసాయన శాస్త్రంలో చిన్న పాఠం అవసరం. మనం నిశ్వసించే గాలిలో కార్బన్ డైయాక్సైడు ఉంటుందని అందరికీ తెలుసున్న విషయమే. ఒక కార్బన్ డైయాక్సైడు – లేదా బొగ్గుపులుసు వాయువు – బణువులో ఒక కర్బనపు అణువు, రెండు ఆక్సిజను అణువులు ఉంటాయని కనీసం హైస్కూలు వరకూ చదివిన వారికి తెలుస్తుంది. కాని కార్బన్ మోనాక్సైడు బణువులో ఒక కర్బనపు అణువు, ఒకే ఒక ఆక్సిజను అణువు ఉంటాయి. ఇలా తక్కువ అయిన ఆక్సిజను అణువు కోసం కార్బన్ మోనాక్సైడు ఎప్పుడూ తహ తహ లాడుతూ ఉంటుంది.

అంటే, కార్బన్ మోనాక్సైడుకి 'ఆక్సిజన్ దాహం' ఎక్కువ. ఈ ఆక్సిజన్‌నే మనం తెలుగులో ఆమ్లజని అనీ, ప్రాణవాయువు అనీ అంటాం. ఎక్కడ ఆక్సిజన్ ఉంటే అక్కడకి వెళ్లి దానిని పట్టుకుని వేలాడుతుందీ కార్బన్ మోనాక్సైడు వాయువు. ఈ వాయువుని మనం పీల్చేమంటే అది ఊపిరితిత్తుల నుండి రక్తం లోకి వెళుతుంది. అక్కడ రక్తంలో రక్తచందురం అనే రసాయనం తారస పడగా, ఈ కార్బన్ మోనాక్సైడు ఆ రక్తచందురంలోని ఆక్సిజన్‌ని పట్టుకుని మరి ఆ పట్టు వదలదు. ఇలా తన చేతులు నిండిపోవడంతో ఊపిరితిత్తుల నుండి జీవ కణాల వరకూ ఆక్సిజన్‌ని మోసుకెళ్లే రక్తచందురం ప్రాణవాయువుని జీవకణాలకి అందివ్వలేదు. అందువల్ల మరణం సంభవిస్తుంది.

ఈ రక్తచందురాన్ని ఇంగ్లీషులో 'హిమోగ్లోబిన్' అంటారు. రక్తచందురంలో ఆక్సిజన్ ఉన్నంత సేపూ అది ఎర్రగా ఇటిక రంగులో ఉంటుంది. అందుకనే కార్బన్ మోనాక్సైడు ప్రభావం వల్ల చచ్చిపోయిన వారి శరీరంలోని రక్తం గభిమని నీలి రంగులోకి మారదు; ఎర్రగా ఉండిపోతుంది. అదే ప్రక్రియ ఈ చచ్చిపోయిన అమ్మాయి విషయంలో జరిగిందనీ, అందువల్లే వీపు ఎర్రగా ఉండిపోయిందనీ నా అనుమానం.

కార్బన్ మోనాక్సైడు రంగు, రుచి, వాసన లేని విష వాయువు. కర్బనం అసంపూర్ణంగా దహనం అయినప్పుడు పుడుతుందీ వాయువు. చలి దేశాలలో తలుపులు వేసుకొని, ఇంట్లో చలికాగడం కొరకు మంట వేసుకుంటే ఇటువంటి వాయువు పుట్టే సావకాశం ఉంది. చలికాలంలో కారులో హీటరు పెట్టుకుని, తలుపులు వేసుకుని కూర్చున్నా ఇటువంటి ప్రమాదం జరగొచ్చు. ఈ అమ్మాయి ఇటువంటి కారణం వల్లే చచ్చిపోయి ఉంటే ఆ ఇంట్లో ఇంకా ఉంటున్న వాళ్ల ప్రాణాలకి కూడా హాని కలిగే సావకాశం ఉంది. ఈ అనుమానాన్ని మనస్సు నుండి పారదోలుదామని ఆ శవం నుండి కొంచెం రక్తం మచ్చుకి తీసి ప్రయోగశాలకి పరీక్ష చెయ్యడానికి పంపేను.

ప్రయోగశాలలో 'కోయాక్సీమీటరు' అనే పరికరం ఒకటి ఉంది. దానిలో ఒక్క చుక్క రక్తం వేసి పరీక్ష చేస్తే రక్తంలో ఎంత కార్బన్ మోనాక్సైడు ఉందో అది లెక్క కట్టి చెప్ప కలదు. కోయాక్సీమీటరు 'రీడింగు' 27.8 ఉంది. ఇది ప్రాణాంతకమైన మట్టం కాక పోయినా ప్రమాదకరమైనదే. అంటే పిల్ల ఆసుపత్రికి వచ్చే ముందు ఇంటి దగ్గరో, మరెక్కడో కార్బన్ మోనాక్సైడు పీల్చి ఉండాలి. అక్కడ ఇంకెవరైనా ఉంటే వాళ్ల ప్రాణానికి కూడ ప్రమాదమే.

వెంటనే ఇళ్లని తనిఖీ చేసే సిబ్బందిని పిలిపించి ఆ పిల్ల ఇంటికి పంపించేను. అమెరికాలో ఇళ్లకి నేలమాళిగలు ఉంటాయి. వీటిని 'బేస్‌మెంట్లు' అంటారు. ఈ నేల మాళిగలలో ఇంటిని వేడిచెయ్యడానికి ఒక కొలిమి, నీళ్లు కాగబెట్టడానికి ఒక డేగిసా లాంటిది ఉంటాయి. ఈ రెండు పరికరాలనీ వేడి చెయ్యడానికి ఇంధనపు వాయువుని కానీ, ఖనిజ తైలాన్ని కాని వాడతారు. ఈ రెండింటిలో ఏది సరిగ్గా పని చెయ్యక పోయినా కార్బన్ మోనాక్సైడు నిష్యందం, లేదా 'లీకు', అయే సావకాశం ఉంది. అందుకని ఇనస్పెక్టరు

నేలమాళిగలోకి వెళ్లి అతి జాగ్రత్తగా అంతా పరీక్షించి చూసేడు. ఎక్కడా నిష్యందం అయిన కార్బన్ మోనాక్సైడు అవశేషాలు కనిపించ లేదుట. అంతే కాకుండా, నిజానికి 27.8 మట్టంలో ఉన్న కార్బన్ మోనాక్సైడు ప్రాణాలు తీసే మోతాదు కాదు. కనుక ఈ పిల్ల చచ్చిపోడానికి కార్బన్ మోనాక్సైడు కారణం కాదని నిర్ధారణ చేసుకున్నాను.

కథ కంచికి వెళ్ల కుండా ఇంటికి వచ్చేసింది. ఇంత వరకూ చేసిన పనంతా కంచి గరుడ సేవ అయింది. పేత పేసినట్లు శరీరం ఎర్రగా ఉండడానికి కార్బన్ మోనాక్సైడు కారణం కాక పోతే సయనైడు అనే విషం కారణం అయి ఉండాలి.

సయనైడు శరీరంలోని జీవ కణాలలో చేరి, రక్తంలో ఉన్న ఆమ్లజనిని కణాలలోకి రాకుండా అడ్డేస్తుంది. అందుమూలంగా ప్రాణం పోతుంది. / సయనైడు వల్ల ప్రాణం పోయిందో లేదో తెలుసుకోడానికి మొన్న మొన్నటి వరకు మూడు రోజులు పట్టేది. ఇంతకంటె జోరుగా పరీక్ష తెముల్చడానికి ఈ మధ్యే మరొక ప్రత్యేకమైన పద్ధతి కనిపెట్టేరు. ప్రయోగశాలలో ఈ పరీక్ష చేసే నిమిత్తం నిపుణులు ఒక అద్దుడు కాగితం తీసుకుని దానిమీద ఒకప్రత్యేకమైన మందు మలామా చేస్తారు. ఇలా తయారు చేసిన అద్దుడు కాగితం మీద చచ్చిపోయిన వ్యక్తి శరీరం లోంచి తీసిన రక్తం ఒక బొట్టు వేస్తారు. ఆ రక్తపు బొట్టు మీద గంధకికామ్లం ఒక చుక్క వేస్తారు. రక్తంలో సయనైడు ఉంటే అది ఈ ఆమ్లంతో కలసినప్పుడు హైడ్రొజన్ సయనైడు అనే వాయువు పుడుతుంది. ఈ హైడ్రొజన్ సయనైడు వాయువు అద్దుడు కాగితంలో ఉన్న మందుతో కలిస్తే ఆ కాగితం నీలంగా మారుతుంది. ఈ రకం పరీక్ష చేసి చచ్చిపోయిన పిల్ల శరీరంలో సయనైడు ఉందని మా ప్రయోగశాలలో పనిచేసే తాంత్రికులు తేల్చి చెప్పేరు.

కార్బన్ మోనాక్సైడు కారణంగాఎవరైనా చచ్చిపోతే అది మూడొంతుల ముప్పాతిక ప్రమాద వశాత్తూ జరిగిన సంఘటన అయి ఉంటుంది. సయనైడు కారణంగాఎవరైనా చచ్చిపోతే అది మూడొంతుల ముప్పాతిక హత్య అయి ఉంటుంది. కనుక సయనైడు వల్లనే పిల్ల చచ్చిపోయిందని అనుమానం లేకుండా తేల్చాలి.

మరణానికి సయనైడే కారణం అని నేను చెయ్యబోయే తీర్మానం మీద నమ్మకం కుదుర్చుకుందుకని మరొక రెండు రకాల పరీక్షలు చేయించేను. ఒక దానిని 'మాస్ స్పెక్ట్రోగ్రాఫ్' పరీక్ష అనీ, రెండవ దానిని 'క్రోమటోగ్రాఫ్' పరీక్ష అనీ అంటారు. ఈ రెండు పరీక్షలనీ బట్టి, చచ్చిపోయిన పిల్ల శరీరంలో గుర్రాన్ని చంపడానికి సరిపడే అంత సయనైడు ఉందని తేలింది. అంటే, ఇది ప్రమాదం కాదు. ఎవరో తలపెట్టి పిల్లని ఖూనీ చేసేసేరు.

మనస్సులో అనుమానం బలపడగానే పోలీసులకి ఫోను చేసి విషయం చెప్పేను.

పోలీసు పత్తేదారు పిల్ల ఆసుపత్రికి వచ్చే ముందు ఏమిటి చేస్తున్నాదో కనుక్కుందామని పిల్ల ఇంటికి వెళ్లేడు. పెరట్లో మొక్కలకి గొప్పులు తవ్వుతూ తల్లి కనిపించింది. 'దుఃఖాన్ని దిగ మింగుకోడానికున్న వెయ్యిన్నొక్క పద్ధతులలో ఇదొకటి' అనుకుంటూ తల్లిని సమీపించి, అటువంటి సమయంలో ప్రశ్నలు అడగవలసి వచ్చినందుకు క్షమార్పణ చెప్పుకుని, ప్రశ్నలు అడగడం మొదలు పెట్టేడు.

''పిల్ల ఎక్కడ ఉండేది.''

''ఇంటి దగ్గరే ఉండేది.''

''పిల్ల చదువుకుంటూ ఉండేదా?''

''లేదు. వాళ్ల నాన్న చచ్చిపోయిన తర్వాత చదువు ఆపేసి కిరాణా కొట్లో ఉద్యోగం చెయ్యడం మొదలు పెట్టింది.''

''నాన్న ఎప్పుడు చచ్చి పోయేడు?''

''అప్పుడే రెండేళ్లయింది.''

ఒక పక్క భర్త, మరొక పక్క కూతురు చచ్చిపోయినా మనిషి ఎంతో నిబ్బరంగా కనిపించింది. ఏదో రోల్డు గోల్డు నగలు చేసే కంపెనీలో ఉద్యోగం చేసుకుని కాలక్షేపం చేస్తున్నాదిట.

ఒక పక్క తండ్రి చచ్చి పోయాడన్న దుఃఖం! తల్లి ఉద్యోగంతో రోజల్లా ఇంటి దగ్గర ఉండదు! అటువంటి పరిస్థితులలో పిల్ల దిగాలు పడిపోయి ఆత్మహత్య చేసేసుకుందేమోనని అనుమానం వచ్చి పిల్ల పడక గదిని తనిఖీ చేసి చూసేడు, మన పోలీసు పత్తేదారు. గది వాటాన్ని బట్టి పిల్ల ఆత్మహత్య చేసుకునే రకం అవునో కాదో చెప్ప వచ్చు. గది చూడడానికి దిగాలుగా, చెల్లాచదరుగా కాకుండా ప్రకాశవంతంగా, ఎక్కడ ఉండ వలసిన వస్తువు అక్కడ ఉంది. గోడల మీద అలంకరణలు కూడా ఉత్సాహవంతంగా, ఆశాపూరితంగా ఉన్నాయి. ఈ పిల్ల ఆత్మహత్య చేసుకునే రకం కాదని, ఎవరో హత్య చేసేరని పోలీసు పత్తేదారు తేల్చుకుని ఆ విషయమే నాకు ఫోను చేసి చెప్పేడు.

ఈ పిల్లకి సయనైడు ఎవరు పెట్టేరో అర్థం కాలేదు. తంతు ప్రకారం జరగ వలసిన పరీక్షలు యథావిధిగా జరుగుతున్నాయి.

ఎవరైనా విషం వల్ల చచ్చిపోయేరని అనుమానం వస్తే ఆ మరణించిన మనిషి మూత్రపిండాలలో ఏదైనా విషం యొక్క అవశేషాలు ఉన్నాయేమో చూడడం రివాజు. అందుకని శవ పరీక్ష చేసిననాడే మూత్రపిండాల నుండి చిన్న కణజాలాన్ని కత్తిరించి ఆ మచ్చుని యథావిధిగా ప్రయోగశాలకి పంపేను. **తలీకరించబడ్డ కాంతిలో** ఈ కణజాలాన్ని పరీక్షించి, మూత్రపిండాలలో ఆక్సాలిక్ ఆమ్లపు స్పటికాలు ఉన్నాయని తేల్చి చెప్పేరు. మూత్రపిండాలలో ఆక్సాలిక్ ఆమ్లపు స్పటికాలు కనిపించాయంటే అది ఎథిలీన్ గ్లయికాల్ అనే విషపదార్థం తాగితే కనిపించే లక్షణం. ఇందులో అనుమానం లేదు.

కారు ఇంజను వేడి ఎక్కి పోకుండా ఉండడానికి 'రేడియేటర్' లోని నీళ్లలో కలుపుతారు ఈ ఎథిలీన్ గ్లయికాల్ అనే రసాయనాన్ని. కనుక ఇది ఈ అమెరికాలో ప్రతి ఇంట్లోని 'గరాజ్'లోనూ ఉండే పదార్థమే. పై పెచ్చు ఈ ఎథిలీన్ గ్లయికాల్, అన్ని విషాలలా చేదుగా కాకుండా, పంచదార కంటె ఎక్కువ తియ్యగా ఉంటుంది. రేడియేటరు లోని నీళ్లు ఎప్పుడైనా కారి నేల మీద పడినప్పుడు, దానిని వెంటనే కడిగెయ్యకపోతే ఏ కుక్కలో, పిల్లులో వచ్చి ఈ తీపిగా ఉన్న నీటిని నాకి చచ్చిపోవడం కద్దు. అదే విధంగా ఈ పిల్ల కూడ తెలిసో, తెలియకో ఎథిలీన్ గ్లయికాల్ తినడం వల్ల చచ్చిపోయిందని అనుమానం లేకుండా ఢంకా భజాయించి చెప్ప వచ్చు.

ఇంతకీ ఈ పిల్ల ఎథిలీన్ గ్లయికాలు తాగి చచ్చిపోయిందా? సయనైడు తిని చచ్చిపోయిందా? ఈ విషయాన్ని ఎటు తేల్చడమో నాకింకా తెలియ లేదు.

తెలిసీ తెలియని మిడిమిడి జ్ఞానంతో ఈ పిల్ల ఎథిలీన్ గ్లయికాల్ తాగేసి చచ్చిపోయిన పక్షంలో ఆ ఇంట్లో మరొకరెవరేనా ఇదే అజ్ఞానంతో ఇదే పొరపాటు చేసేరంటే వాళ్లకి కూడా ప్రాణాపాయం. అందుకని పోలీసులని తోడు తీసుకుని ఆ పిల్ల ఇంటికి నేనే స్వయంగా వెళ్లేను. గరాజ్‌లో కారు బాగు చేస్తూ ఆ పిల్ల తమ్ముడు కనిపించేడు. కుర్రాడు ముఖం ఆరోగ్యంగా కనిపించ లేదు. చట్ట విరుద్ధమైన 'డ్రగ్గు'లు వాడుతున్నాడేమోనని అనుమానం వచ్చింది. కాని పైకి ఏమీ అనకుండా అతని ఆరోగ్యం గురించే వాకబు చేసేను. నేనడిగే ప్రశ్నలకి భయ పడ్డట్టున్నాడు. అడగ్గానే అభ్యంతరం చెప్పకుండా రక్తం,

మూత్రం మచ్చులు తీసి పరీక్ష కోసం ఇచ్చేడు. అతని శరీరంలో కూడ ప్రమాదకరమైన మట్టంలో ఎథిలీన్ గ్లయికాల్ కనిపించడంతో అప్పా, తమ్ముడూ ఇద్దరూ ఎందుకు ఈ ఎథిలీన్ గ్లయికాల్ తాగేరా అని ఒక ఆలోచన వచ్చింది. లేక, వీళ్లిద్దరి చేతా కట్టని వాళ్లు ఎవరైనా ఎథిలీన్ గ్లయికాల్ తాగించేరా అని మరొక అనుమానం పట్టుకుంది. లేక, ఇద్దరూ ఎథిలీన్ గ్లయికాల్‌తో కల్తీ అయిన పదార్థాలేమయినా తిన్నారా?

ముందు తండ్రి వెళ్లి పోయాడు. తర్వాత కూతురు హరీ మని పోయింది. ఇప్పుడు కొడుకు వంతా? బతికున్నన్నాళ్లూ జిర్రున చీదెరగని తండ్రి అకస్మాత్తుగా చచ్చిపోయాడన్న మాట మీద నమ్మకం సన్నగిల్లింది. తండ్రి చావుకి అసలైన కారణం ఏమిటా అని చిన్న కుతూహలం మనస్సులో చెలరేగింది.

పిల్ల తండ్రి 'డెత్ సర్టిఫికేటు' తెప్పించి తనిఖీ చేసేను. నలభైఏడు నిండకుండానే చచ్చి పోయాడు. శవపరీక్ష చేయలేదు. చావుకి కారణం 'ఇన్‌ఫ్లుయంజా' కాని 'హెపటైటిస్' కాని అని రాసి ఉంది. వెనక చూపుతో ఆలోచించడం మొదలు పెట్టేను. విషం వల్ల చచ్చి పోయే ముందు కనిపించే లక్షణాలకీ, 'ఇన్‌ఫ్లుయంజా, హెపటైటిస్' లక్షణాలకీ మధ్య కొన్ని పోలికలు లేక పోలేదు. కనుక 'డెత్ సర్టిఫికేటు' రాసిన డాక్టరు పొరపాటు పడడానికి సావకాశం ఉంది. ఇది 'శం' వో, 'శం' వో తేలాలంటే మరి కొంచెం లోతుగా తవ్వి చూడాలి.

కోర్టు వారు ఇచ్చిన అనుమతి పత్రాన్ని చేతులో పెట్టుకుని, ఖననం చేసిన పేటికని తవ్వించి బయటకి తీయించేను. శవసంరక్షకుడు శవాన్ని ఖననానికి చేయ వలసిన పద్ధతిలో తయారు చెయ్యక పోయినా, శవపేటిక లోపలికి గాలి కాని చొరబడినా, ఈ రెండేళ్లలోనూ లోపలి శరీరం కుళ్లి శిథిలం అయిపోయే సావకాశం ఉంది. అప్పుడు ఈ ప్రయత్నం అంతా వృథా.

శవపేటిక మూత తీసి లోపల చూసేం. అక్కడక్కడ బూజు పట్టింది తప్ప, శరీరం చెక్కు చెదరకుండా బాగానే ఉంది. శవాన్ని పరీక్ష చేసి చూడగా గోళ్ల కింద నల్లటి మరకలు కనిపించేయి. వీటిని ఇంగ్లీషులో 'మీస్ లైన్సు' అంటారు. పాషాణం తిని చచ్చిపోయిన వాళ్ల వేళ్ల గోళ్ల కింద విధిగా ఈ రకం నల్లటి మరకలు కనిపిస్తాయి. ఇవి శరీరంలో పాషాణం, లేదా 'ఆర్సెనిక్', ఉందని చెప్పడానికి కొండ గురుతులు. పాషాణం చిన్న చిన్న మోతాదులలో తింటే వెంటనే చావు రాదు కానీ ఆ ఆర్సెనిక్ గోళ్ల లోనూ, జుత్తు లోనూ ఖరావతు చెయ్యబడుతుంది. చెట్టు మానుని అడ్డుగా కోసి, అందులోని చక్రాలని చూసి చెట్టు వయస్సు ఎలా చెప్ప వచ్చో, అలాగే తల వెంట్రుకలలో ఎంత పొడుగు మేర ఈ పాషాణం కనిపిస్తుందో దానిని బట్టి ఆ వ్యక్తి పాషాణం ఎన్నాళ్లు తిన్నాడో, ఎప్పటి నుండి ఎప్పటి వరకూ తిన్నాడో, లెక్క కట్టి చెప్ప వచ్చు. అందుకని శవం గోళ్లు, జుత్తు కత్తిరించి ప్రయోగశాలకి పరీక్ష నిమిత్తం పంపించేను. జుత్తు మచ్చులు కత్తిరించే ముందు ఏ మొన మూల భాగమో, ఏ మొన అగ్ర భాగమో జాగ్రత్తగా గుర్తు వేసి మరీ జాగ్రత్త పడ్డాను. ఎందుకంటే మూల భాగంలో ఉన్న జుత్తు కొత్తగా పుట్టినది, అగ్ర భాగంలో ఉన్న జుత్తు పాత కాలానిది.

గోళ్ల మచ్చులనీ, జుత్తు మచ్చులనీ 'టాక్సికాలజీ' శాలకి పరీక్షకి పంపేను. అక్కడ వాళ్లు ఈ మచ్చులని 1000 డిగ్రీలు సెల్సియస్ వేడి ఉన్న కొలిమిలో పెట్టి కాల్చేసరికి జుత్తూ, గోళ్లూ కాలిపోయి వాటిలో ఉన్న ఆర్సెనిక్ నాళికలో మిగిలింది. అంతే కాదు. జుత్తు మీద జరిపిన పరీక్షని బట్టి, ఈ ఆర్సెనిక్‌ని ఒక పెద్ద మోతాదులో కాకుండా, నెమ్మది నెమ్మదిగా చిన్న చిన్న మోతాదులలో ఎవరో ఈ తండ్రి చేత ఆరు నెలల పాటు తినిపించేరని నిర్ణయం జరిగింది. నా అనుమానం రూఢి అయింది.

పోలీసు పత్తేదారుని పిలచి నా అనుమానం వెల్లడించేను.

పోలీసు అప్పుడు అన్నాడు. "అయ్యా! పిల్లని, ఆ పిల్ల తండ్రిని కూడ ఎవరో ఖూనీ చేసేరనడానికి ఒక ఆధారం దొరికింది. 'ఎలా ఖూనీ చేసేరు?' అన్న ప్రశ్నకి సమాధానం దొరికింది? 'ఎవరు చేసేరు? ఎవరికి చేసే అవకాశం ఉంది? ఎందుకు చంపేరు?' అన్న ప్రశ్నలకి సమాధానం ఇంకా దొరక లేదు. వీటన్నిటిని కోర్టులో రుజువు చెయ్యాలంటే ఇంకా ఆధారాలు కావాలి."

అలా అంటూనే పోలీసు ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చినవాడిలా ఆలోచనలో పడిపోయేడు.

"ఏమిటి సంగతి?" అని అడిగేను.

"ఏమీ లేదు. పిల్ల తల్లి బంగారం మలామా చేసే ఫేక్టరీలో పనిచేస్తున్నానని చెప్పింది. అక్కడ సయనైడు వాడతారు కదా?" అంటూనే నా సమాధానం కొరకు ఆగకుండా, నా దగ్గర సెలవు తీసుకుని ఆ బంగారం పూత పూసే కార్ఖానాకి ప్రయాణం అయేడు.

అక్కడ ఫేక్టరీ పెద్ద నగలకి బంగారం పూత ఎలా పూస్తారో, ఏయే పరికరాలు వాడతారో, కొన్ని తొట్టెలలో ఉన్న ఆమ్లం, కొన్ని తొట్టెలలో ఉన్న సయనైడు అన్నీ చూపించేడు. సయనైడు దాచిన కొట్టుగది తాళం వేసి ఉంది. ఆ తాళం మేనేజరు దగ్గరే ఉంది. కాని మన డిటెక్టివ్‌కి ఆ కొట్టుగది తలుపు మీద, తలుపుకి వేసిన తాళం కప్ప మీద, తలుపు లోపల, తల్లి యొక్క వేలి ముద్రలు కనిపించేయి!

ఇల్లు సోదా చెయ్యగా ఇంట్లోని బీరువాలలో విషాల మీద, విషాల వాడకం మీద పుస్తకాలు కనిపించేయి. పోలీసులు గద్దించి ప్రశ్నించేసరికి ఎక్కువ మారాం చెయ్యకుండా తల్లి నేరం ఒప్పేసుకుంది.

రకరకాల విషాలు ఒకే సారి వాడితే డాక్టర్లు, పోలీసులు తికమక పడి చావుకి అసలు కారణం కనుక్కోలేక పట్టుకోలేరని అనుకుందిట.

భర్త చేత, పిల్లల చేత మిలియనేసి డాలర్లకి జీవిత భీమా కొనిపించి, ఆ డబ్బు కోసం చంపేసిందిట. డబ్బు కోసం ఆశ పడి కట్టుకున్న మగడిని చంపేసిందంటే పోలీసులు అర్థం చేసుకున్నారు. కానీ, వెధవ డబ్బు కోసం ఆశ పడి కన్న పిల్లలని ఎలా చంపిందో నాకు అర్థం కాలేదు.

"వెధవ దేశం, వెధవ కల్చరూను. ఈ మధ్యనే నార్త్ కెరొలైనాలో సూజన్ స్మిత్ తను కన్న పిల్లలిద్దరిని కారులో కూర్చోపెట్టి, ఆ కారుని చెరువులోకి నడిపించేసి చంపేసింది కదా?" అని నాలో నేనే అనుకుంటూ విసుక్కున్నాను.

"కన్న పిల్లలని – ఒకల్లని కాదు, ఇద్దరిని కాదు, ఏడుగురిని – శంతనుడి భార్య గంగ చంపెయ్య లేదూ – మన దేశంలో?" అని నా అంతరాత్మ అడిగింది.

■ "సినిమా సగం మంచి లేచొచ్చావెందుకు?" అడిగాడు రావు.
"తెరమీద అయిదు సంవత్సరాల అనంతరం అని వేసేసరికి అంతసేపు కూర్చోలేక లేచొచ్చా" చెప్పాడు సుబ్బారావు.

■ హోటల్‌కొచ్చి దోసె ఆర్డరిచ్చాడు అయోమయరావు.
"దోసె మీద వెన్న పెట్టి తీసుకురమ్మంటారా సార్?" వినయంగా అడిగాడు వెయిటర్.
"ఏం? వెన్న పెట్టడానికి నీ దగ్గర ప్లేట్లు, కప్పులూ లేవా?" మండిపడ్డాడు అయోమయరావు.

—గొల్లపూడి శైలజ